

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ МИХАЙЛА ДРАГОМАНОВА
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА ТА ПОЛІТОЛОГІЇ**

**ПОЛІТИКА ТА ПРАВО
В УМОВАХ ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ:
ПОШУК РІШЕНЬ**

МАТЕРІАЛИ МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

...

23 КВІТНЯ 2024

**Київ
Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова
2024**

УДК 32:341.3«364»(082)
П 50

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Українського державного університету імені Михайла Драгоманова
(протокол № 8 від 28 березня 2024 року)*

П 50 **ПОЛІТИКА ТА ПРАВО В УМОВАХ ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ: ПОШУК
РІШЕНЬ** : збірник матеріалів Міжнарод. наук. конф. / за заг. ред.
П. В. Горінова ; Навчально-науковий інститут права та політології
УДУ імені Михайла Драгоманова (м. Київ, 23 квітня 2024 р.). – Київ :
Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова, 2024. – 399 с.

Збірник матеріалів Міжнародної наукової конференції «Політика та право в умовах дії воєнного стану: пошук рішень» містить короткий зміст результатів науково-дослідних робіт наукових, науково-педагогічних працівників, докторантів, аспірантів та студентів закладів вищої освіти, наукових установ і організацій. Збірник присвячено аналізу й оцінці політичних і правових аспектів у контексті воєнного стану, з особливим акцентом на українські реалії та міжнародну перспективу. У збірнику широко представлені теми, що стосуються захисту прав людини, правового регулювання під час воєнного стану, ролі національних та міжнародних інституцій у забезпеченні правопорядку та справедливості. Велика увага приділена питанням соціального захисту військовослужбовців та цивільного населення, особливостям правосуддя в умовах воєнного стану. Дослідження в збірнику відзначаються глибоким аналітичним підходом та різноманітністю методологій, що дозволяють оцінити складність та багатовекторність правових і політичних викликів сучасного світу.

Збірник є джерелом для науковців, юристів, політологів, а також для всіх, хто цікавиться глибоким розумінням сучасних правових і політичних реалій. Він сприяє науковому діалогу, обміну знаннями та досвідом між фахівцями різних галузей, що є ключовим для вироблення комплексних підходів до вирішення глобальних викликів сучасності.

Відповідальність за грамотність, автентичність цитат, правильність фактів і посилань несуть автори матеріалів.

УДК 32:341.3«364»(082)
DOI: https://doi.org/10.31392/UDU-MK_NNIPiP_2024

© Автори публікацій, 2024
© ННПіП УДУ імені Михайла Драгоманова, 2024
© Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова, 2024

Олена НОВАКОВА	
ЧИННИКИ НАЦІОНАЛЬНОЇ СТІЙКОСТІ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД В УМОВАХ ВІЙНИ.....	140
Ірина ОВЧАР	
ЗМІНИ ПОЛІТИЧНОГО БАЛАНСУ ЗА ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ	142
Наталія ОНІЩЕНКО	
ГРОМАДЯНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО ТА ЗБРОЙНІ СИЛИ УКРАЇНИ: ВЕКТОРИ ВЗАЄМОДІЇ.....	145
Марина ОСТАПЕНКО	
МОЛОДЬ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	148
Олег ПАНКЕВИЧ	
ЗРУЙНОВАНЕ ДОВКІЛЛЯ: ПОГЛЯД НА ЕКОЛОГІЧНІ ПРАВА КРИЗЬ ПРИЗМУ ПРАКТИКИ ЄСПЛ.....	151
Євген ПИСЬМЕНСЬКИЙ	
КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ПРОТИДІЯ ПЕРЕШКОДЖАННЮ МОБІЛІЗАЦІЇ: ПОТОЧНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОЛІТИЧНИХ РІШЕНЬ.....	154
Ірина ПОХИЛЕНКО	
ДО ПИТАННЯ ПРО ПРИНЦИПИ КОРПОРАТИВНОГО УПРАВЛІННЯ ТА ПРОЗОРОСТІ.....	157
Олександр ПРАСОВ	
ПРАВО НА ЖИТТЯ ОСІБ, ЗАСУДЖЕНИХ ДО ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ, В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: ОКРЕМІ ПИТАННЯ.....	160
Інна ПРОНОЗА	
POLITICAL METAMORPHOSIS IN THE INFORMATION TECHNOLOGY LANDSCAPE: EVOLUTION OF THE SOCIO-CULTURAL SPHERES IN THE NETWORK SOCIETY.....	164
Максим ПУЗИРЕВСЬКИЙ, Антон СІКУН	
СУЧАСНИЙ СТАН ПРОВЕДЕННЯ В УКРАЇНІ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ У ГАЛУЗІ МІЖНАРОДНОГО ГУМАНІТАРНОГО ПРАВА.....	165
Лілія РЯБОВОЛ	
МІЖНАРОДНИЙ ЗБРОЙНИЙ КОНФЛІКТ: ПРОБЛЕМА ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ	168

самостійної підстави кримінальної відповідальності за таку поведінку. Водночас негативною слід визнати тенденцію, яка на сьогодні простежується в Україні із застосуванням до подібних випадків неналежної норми (ст. 114-1 КК), що не містить ознак перешкоджання мобілізації і становить посягання на основи національної безпеки України, а не правопорушення у сфері забезпечення призову та мобілізації (Розділ XIV Особливої частини КК).

ЛІТЕРАТУРА:

1. Жирохов М. Від Мелітопольщини до кордону: бойовий шлях 2-го батальйону 72-ї механізованої бригади / ЧЕline (05 грудня 2016 р.). URL : <https://cheline.com.ua/news/mens-club/vid-melitopolshhini-do-kordonu-bojovij-shlyah-2-go-batalonu-72-yi-mehanizovanoyi-brigadi-44515>
2. Карчевський М. (2024). Протидія злочинності в Україні: інфографіка (2013 – 2024): інтерактивний довідник. URL : <https://karchevskiy.com/i-dovidnyk/>
3. Перешкоджав мобілізації: на Прикарпатті викрито адміністратора viber-спільноти, який повідомляв про місця видачі повісток / Івано-Франківська обласна прокуратура (20 жовтня 2023 р.). URL : https://ifr.gov.ua/ua/news.html?_m=publications&_c=view&_t=rec&id=344865
4. Ясиновський П. В. Кримінальна відповідальність за перешкоджання законній діяльності Збройних Сил України та інших військових формувань : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08. Харків, 2018. 234 с.

УДК 347.191

Ірина ПОХИЛЕНКО / Iryna POKHYLENKO

кандидат юридичних наук, доцент,

доцент кафедри політичних наук і права

Київського національного університету будівництва і архітектури (м. Київ)

ДО ПИТАННЯ ПРО ПРИНЦИПИ КОРПОРАТИВНОГО УПРАВЛІННЯ ТА ПРОЗОРОСТІ

В умовах воєнного стану, коли економіка країни зазнає значних потрясінь, а ризики ведення бізнесу істотно зростають, роль ефективного корпоративного управління стає ще більш значною.

У цьому контексті важливим є прийняття Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення корпоративного управління» від 22.02.2024 року, яким доповнено ч. 3 статті 1 Закону України «Про акціонерні товариства» новим абзацом такого змісту: «Розпорядження активами акціонерних товариств має відповідати принципам ефективного корпоративного управління та прозорості».

Говорячи про принципи, доцільно згадати, що Організація Економічного Співробітництва та Розвитку (ОЕСР) спільно із Світовим банком, Міжнародним валютним фондом та іншими міжнародними економічними інституціями ініціювала у 1998 р. глобальну програму по створенню універсальних стандартів та норм корпоративного управління, націлену на істотне поліпшення національних систем корпоративного управління. Ці принципи покликані допомогти урядам як країн-членів, так і країн, що не є членами ОЕСР, у заходах щодо оцінки та удосконалення

правової, інституціональної та нормативної бази корпоративного управління, а також надати орієнтири та рекомендації фондовим біржам, інвесторам, корпораціям та іншим сторонам, які б відігравали домінуючу роль у процесі удосконалення управління. Принципи мають еволюційний характер і повинні переглядатися у світлі суттєвих змін. Щоб зберегти конкурентоспроможність у середовищі, що змінюється, слід оновлювати та коригувати свою практику корпоративного управління відповідно до нових вимог і можливостей [1].

Принципи корпоративного управління за методологією ОЕСР полягають у: захисті прав акціонерів; забезпеченні однакового ставлення до акціонерів, включаючи дрібних та іноземних акціонерів; визнанні передбачених законом прав зацікавлених осіб та заохочення активного співробітництва між компанією та зацікавленими особами в створенні добробуту, робочих місць та забезпеченні фінансової стабільності підприємства; забезпеченні своєчасного і точного висвітлення інформації з усіх найважливіших питань, що стосуються акціонерного товариства, включаючи його фінансовий стан, продуктивність, власність та управління; забезпеченні стратегічного керівництва компанією, ефективного нагляду за діяльністю виконавчих директорів з боку Ради, а також звітність цієї Ради перед компанією та акціонерами.

Також слід згадати Конфедерацію європейських асоціацій акціонерів «Євроакціонери» (Брюссель), головними цілями якої є представлення інтересів акціонерів, фізичних осіб, у Європейському Союзі [2].

Визначимо принципи корпоративного управління від асоціацій акціонерів «Євроакціонери» [3]:

1. Головною метою компанії повинна бути максимізація вартості акцій акціонерів.

2. Рішення, що мають суттєвий вплив на природу, розмір, структуру та ризики компанії, а також на позиції акціонерів, повинні підлягати затвердженню акціонерами та прийматися річними загальними зборами.

3. Акціонери більшості повинні робити попередні пропозиції щодо купівлі акцій акціонерів меншості у випадку, коли частка акціонера більшості перевищує певний рівень (від 25% до 33,3%).

4. Процеси злиття та поглинання повинні регулюватися.

5. Компанії повинні відразу розкривати інформацію, яка може мати вплив на ціну акцій, а також інформацію про акціонерів, частка яких стає більшою або меншою, ніж певний рівень (5%).

6. Інформація щодо порядку денного та інших питань, що виносяться до загальних зборів, повинна публікуватися вчасно.

7. Акціонери повинні мати можливість вносити пропозиції до порядку денного річних загальних зборів.

8. Акціонери повинні мати право обирати членів принаймні однієї ради та приймати рішення про їх звільнення, до виборів – висувати кандидатів до членів ради.

9. Членство у правлінні (виконавчі директори) та у спостережній раді (не виконавчі директори) слід обмежити строком до дванадцяти років.

Слід відмітити, що основні принципи корпоративного управління затверджені рішенням Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 22 липня 2014 р. № 955, до них належать:

1. Мета товариства, яка полягає у максимізації добробуту акціонерів за рахунок зростання ринкової вартості акцій товариства, а також отримання акціонерами дивідендів.

2. Права акціонерів. Товариство забезпечує захист прав, законних інтересів акціонерів та рівне ставлення до всіх акціонерів незалежно від того, чи є акціонер резидентом України, від кількості акцій, якими він володіє, та інших факторів.

3. Наглядова рада і виконавчий орган. Ефективне управління потребує наявності у корпоративній структурі товариства дієвої, незалежної наглядової ради та кваліфікованого виконавчого органу (менеджменту), раціонального і чіткого розподілу повноважень між ними, а також належної системи підзвітності та контролю.

4. Контроль за фінансово-господарською діяльністю товариства здійснюється як через залучення незалежного зовнішнього аудитора (аудиторської фірми), так і через механізми внутрішнього контролю.

5. Товариство поважає права та враховує законні інтереси заінтересованих осіб (тобто осіб, які мають легітимний інтерес у діяльності товариства і до яких передусім належать працівники, кредитори, споживачі продукції товариства, територіальна громада, на території якої розташоване товариство, а також відповідні державні органи та органи місцевого самоврядування) та активно співпрацює з ними для створення добробуту, робочих місць та забезпечення фінансової стабільності товариства.

6. Розкриття інформації та прозорість. Слід відмітити, що розкриття інформації публічним акціонерним товариством (ПрАТ), свідчить про високий рівень прозорості. Це гарантує, що всі заінтересовані особи мають доступ до достовірної, повної та своєчасної інформації про ПрАТ, що дає їм змогу приймати зважені рішення.

Говорячи про переваги прозорості, слід виділити:

Суттєва та повна інформація: ПрАТ має розкривати інформацію про всі аспекти своєї діяльності, включаючи мету, цілі, стратегію, фінансові результати, структуру власності, ризики та інші важливі відомості.

Достовірність: Інформація, що розкривається, має бути чіткою, правдивою та відповідати дійсному стану справ ПрАТ.

Своєчасність: ПрАТ має негайно розкривати інформацію про суттєві події та зміни, а також регулярно оновлювати інформацію про свою діяльність.

Рівний доступ: ПрАТ має гарантувати, що всі заінтересовані особи мають доступ до інформації на однакових умовах.

Зручні засоби поширення: ПрАТ має використовувати різні канали для розкриття інформації, щоб зробити її доступною для всіх.

Інформаційна політика: ПрАТ має чітко визначену політику, яка описує принципи та процедури розкриття інформації.

Також можна висловити рекомендації щодо покращення прозорості:

1. ПрАТ може публікувати інформацію в більш доступних форматах, наприклад, у інфографіках або коротких відео.

2. ПрАТ може організувати регулярні зустрічі з інвесторами та іншими заінтересованими особами для обговорення актуальних питань.

3. ПрАТ може створити систему онлайн-запитів, щоб дозволити людям легко отримувати доступ до інформації.

Отже, прозорість є ключовим фактором для забезпечення довіри до ПрАТ з боку інвесторів, акціонерів, клієнтів та інших заінтересованих осіб. Вона також сприяє корпоративному управлінню та відповідальності.

Підсумовуючи викладене слід відмітити, що в умовах воєнного стану роль ефективного корпоративного управління та прозорості стає ще більш значущою,

проте, тут наявні свої переваги та виклики. До позитивних моментів слід віднести: прогресивність, що знаходить прояв у поєднаннях національного досвіду з кращими світовими практиками, підвищення прозорості та підзвітності компаній, залучення інвестицій, в тому числі з приватного сектора, захист прав акціонерів. До проблем та викликів слід віднести: формальний підхід до застосування принципів корпоративного управління та їх факультативний характер, вплив воєнного стану, зокрема, зміну пріоритетів, адже першочерговим завданням стало забезпечення безпеки людей та активів, зростає увага до етичних питань, таких як ведення бізнесу з росією та відповідальне використання ресурсів, багато компаній перейшли на віддалений режим роботи, що потребує нових підходів до управління та комунікації, порушення ланцюгів постачання змушують компанії шукати нових партнерів та маршрути, війна робить економічні прогнози невизначеними, що ускладнює планування, зростають ризики, пов'язані з війною, такі як руйнування інфраструктури та кібератаки.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Мороз О. В., Карачина Н. П., Халімон Т. М. Корпоративне управління на підприємствах України: постприватизаційний етап еволюції : монографія. Вінниця : УНІВЕРСУМ–Вінниця, 2007. 180 с.
2. Харун О. А. Розвиток корпоративного управління в умовах глобалізації. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2018. Випуск 6 (17). С. 409–415.
3. Юргачова М. І. Проблеми корпоративного управління в Україні. *Ефективна економіка*. 2018. № 11. URL : http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/11_2018/52.pdf

УДК 343.262-061 «364»

Олександр ПРАСОВ / Oleksandr PRASOV

доктор юридичних наук, доцент,

суддя Запорізького окружного адміністративного суду (м. Запоріжжя)

ПРАВО НА ЖИТТЯ ОСІБ, ЗАСУДЖЕНИХ ДО ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ, В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: ОКРЕМІ ПИТАННЯ

Дослідження присвячене проблемі покращення здійснення особистих немайнових прав особами, засудженими до позбавлення волі. Її вирішення має велике теоретичне і практичне значення, зважаючи на те, що вона пов'язана з такими актуальними завданнями: з'ясування обсягів особистих немайнових прав осіб, засуджених до позбавлення волі, встановлення тенденцій їх можливого розвитку, удосконалення забезпечення здійснення цих прав.

Аналізуючи наукову літературу з цієї проблеми, слід відзначити цікаві праці Бандурки А. М., Геля А. П., Джужі О. М., Колба О. Г., Копотуна І. М., Пузирьова М. С., Прусса В. М., Степанюка А. Х., Чеботарьової Ю. А., Ягунова Д. В., Яковець І. С. Представляючи значущі результати, всім їм проте бракує висвітлення питання щодо права на життя осіб, засуджених до позбавлення волі, в умовах воєнного стану. Звідси, мета нашого дослідження – зняти зазначену прогалину.